

Plan for forebyggelse og bekæmpelse af rotter i Aarhus Kommune

Rottehandlingsplan 2016-2018

Handlingsplanen er udtryk for Aarhus Kommunes overordnede fokusområder og mål i forhold til den lovpligtige bekæmpelse af rotter.

Siden 1. januar 2013 har alle kommuner skulle have en handlingsplan for den kommunale rottebekæmpelse. Rottehandlingsplan 2016-2018 er således Aarhus Kommunes anden handlingsplan.

Lovgrundlag

Bekendtgørelsen om forebyggelse og bekæmpelse af rotter (nr. 696 af 24. juni 2012) stiller krav til kommunerne om at udarbejde en handlingsplan hvert tredje år for den kommunale rottebekæmpelse.

Rottehandlingsplanen skal redegøre for:

- overordnede mål for rottebekæmpelsen i kommunen
- tildelte ressourcer til rottebekæmpelsen
- målelige succeskriterier for rottebekæmpelsen
- tiltag til opnåelse af beskrevne mål

Handlingsplanen skal desuden beskrive indsatsen vedrørende forebyggelse og bekæmpelse af rotter på bl.a. følgende steder:

- ejendomme i byzone
- ejendomme i landzone, sommerhusområder og kolonihaveområder
- fødevarevirksomheder
- kloakker og stikledninger

Rottebekæmpelsens organisering

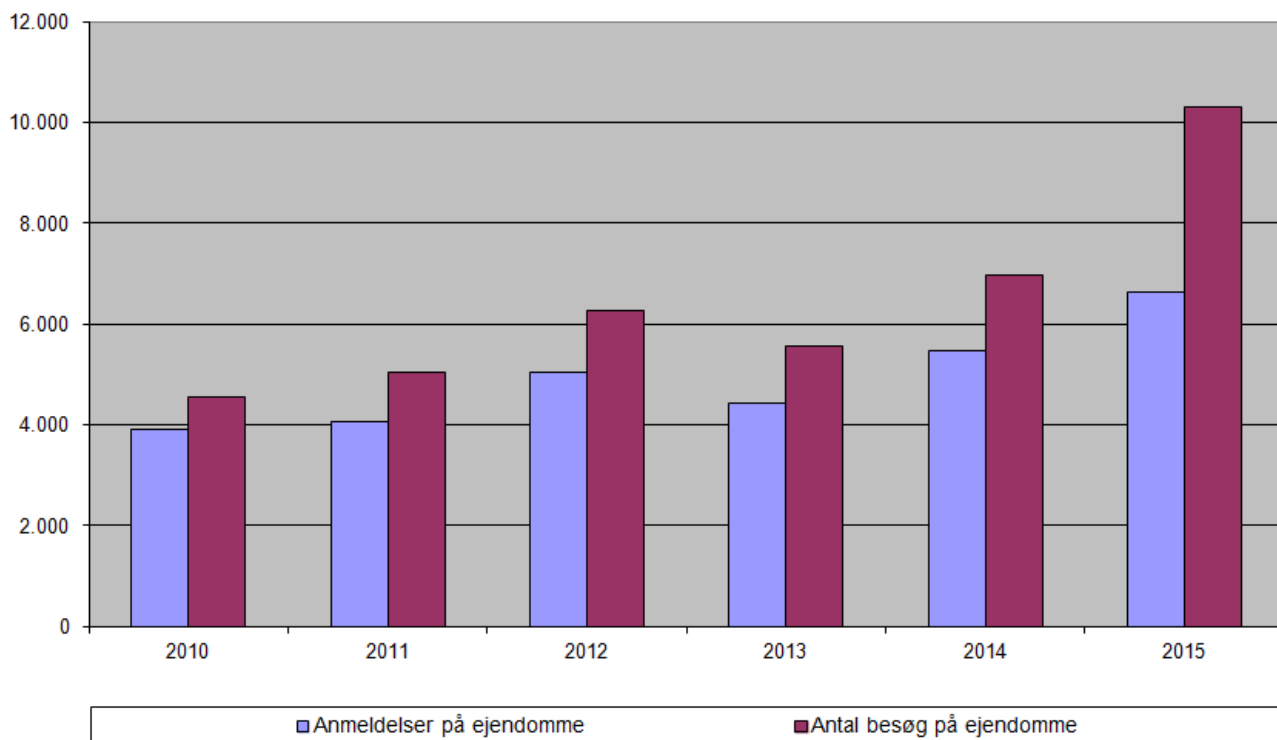
Aarhus Kommune har indgået en aftale med et autoriseret firma, der foretager den løbende bekæmpelse på baggrund af anmeldelser om rotter. Firmaet står desuden for de lovbestemte kampagner og tilsyn vedrørende rottebekæmpelse på ejendomme i landzone og landbrugsejendomme i byzone. Endelig ophænger bekæmpelsesfirmaet giftblokke i kloaknettet til intensiv bekæmpelse af kloakrotter og bistår med røgprøver til lokalisering af kloakdefekter, typisk ved private ejendomme hvor der er rotter.

Den administrative del af rottebekæmpelsen varetages af Teknik og Miljø. Den rummer en række forskellige opgaver bl.a. det lovpligtige tilsyn med, at bekæmpelsen sker i overensstemmelse med lovgivningen og den indgåede bekæmpelsesaftale. Derudover følges op på en række enkeltsager i relation til rotteforekomst, utætte kloaker og uhygiejniske forhold.

Status for rottebekæmpelsen

- Antallet af anmeldelser og tilsynsbesøg

- Aarhus Kommunes registrering af ejendomme med rotteanmeldelser og gennemførte tilsynsbesøg viser en generel stigning gennem de seneste tre år. Som det fremgår af nedenstående graf, er det dog især udviklingen i antallet af tilsynsbesøg, der er steget - en udvikling som opleves i de fleste kommuner landet over.

Tab. 1. Udvikling i antallet af ejendomme, som har anmeldt rotter (blå søjler) og antallet af tilsynsbesøg gennemført de enkelte år (røde søjler).

Stigningen i antal tilsynsbesøg er blandt andet afledt af flere rotteanmeldelser, men det er især reglerne om anvendelse af laveste gifttype med flere genbesøg, der er årsag til udviklingen i tilsynsbesøg.

Rottebekæmpelse med gift skal som udgangspunkt ske med de milde 1. generations antikoagulanter. Når disse gifte bruges, skal der foretages hyppigere besøg. Blandt andet er der krav om, at der hyppigt skal efterses for døde rotter med det formål at reducere den risiko, som forgiftede rotter kan udgøre for miljøet, hvor f.eks. rovfugle og rovpattedyr kan være udsat for en sekundær forgiftningseffekt.

Med de vurderinger Aarhus Kommune har fået foretaget i relation til betydningen af reglerne om anvendelse af de mildeste gifttyper, vil det gennemsnitlige antal besøg pr. anmeldelse muligvis kunne fordobles. Holder denne vurdering vil det aflede en omtrent tilsvarende fordobling af udgiftsniveauet for rottebekæmpelsen.

- Rottespærrer ved kommunale ejendomme
  - Aarhus Kommune har i 2015 afsluttet projektet med montering af rottespærrer i kloakbrønde ved kommunale ejendomme. Der er indbygget rottespærrer på ca.

380 adresser. Rottespærre er en slags mekanisk lukkeventil, som monteres i skelbrønde og hindrer rotter i at vandre ud i sidegrenene i den enkelte kloakbrønd.

- Kampagnebesøg i landzone og landbrugsejendomme i byzone
  - Tidligere skulle alle ejendomme i landzone have besøg to gange årligt. Det er med den ny bekendtgørelse ændret til hvert andet år. I modsætning til tidligere bliver der nu fokuseret på de ejendomme, hvor der anmeldes rotter. Her bliver der fulgt op på bekæmpelsen med bl.a. ekstra tilsyn for at sikre, at disse ejendomme fortsat er fri for rotter. Så frem for at besøge alle ejendomme to gange årligt, er fokus nu rettet på de ca. 15 % af ejendommene i landzone, som lejlighedsvis har rotteforekomst.
- Bekæmpelse af rotte på særlige arealer
  - Rotter på offentlige arealer, som f.eks. vores parker, er en udfordring for bekæmpelsen, fordi rotterne her har god mulighed for at bo skjult og har adgang til spiseligt affald etc.
Aarhus Kommune har tidligere haft fokus på at bekæmpe rotter disse steder. De nye krav til brug af gift til bekæmpelse af rotter bevirker imidlertid, at der langt de fleste steder ikke er de samme muligheder for at udføre denne form for bekæmpelse. Da rotter i det offentlige rum kan udgøre en sundhedsmæssig risiko, vil Aarhus Kommune fortsat have fokus på dette område.

Udgifter til bekæmpelse af rotter

Aarhus Kommune har i 2015 brugt ca. 3,7 mio. kr. i rottebekæmpelsen. Hertil kommer udgifter til indbygning afottespærre i kloakbrønde ved kommunale ejendomme på 1,3 mio. kr.

Med de eksterne vurderinger Aarhus Kommune har fået foretaget i relation til betydningen af reglerne om anvendelse af de mildeste gifttyper, vil antallet af det gennemsnitlige besøg pr. anmeldelse muligvis fordobles. Holder denne vurdering, vil det aflede en omtrent tilsvarende fordobling af udgiftsniveauet for rottebekæmpelsen, svarende til ca. 7,8 mio. kr.

Målsætning og servicemål for rottebekæmpelsen

Den primære årsag til at bekæmpe rotter er, at rotterne udgør en sundhedsrisiko, da de kan bære en række sygdomme, som kan overføres til mennesker. Derudover kan rotter forårsage betydelig materiel skade på bygninger og installationer, herunder især kloaknettet.

Opgaven er derfor at foretage en effektiv bekæmpelse af rotter, samtidig med at serviceniveauet er fastlagt efter at være "billigst muligt".

Den overordnede målsætning for rottebekæmpelsen er at forebygge og bekæmpe rotter effektivt gennem en omkostningsoptimeret indsats og i overensstemmelse med lovgivningen og de af Naturstyrelsen fastsatte retningslinjer.

Det er desuden målet, at borgere og virksomheder, der foretager anmeldelse af rotter, oplever tilfredshed dels med indsatsen i forbindelse med tilsyn og bekæmpelse dels med den

sagsbehandling, der er knyttet til f.eks. krav om renovering af defekte kloaker, afhjælpning af uhygiejniske forhold etc.

For at opfylde den overordnede målsætning er der fastsat følgende servicemål for den praktiske tilrettelæggelse af rottebekæmpelsen:

- Senest 2. hverdag efter en anmeldelse om rotter tager en bekæmper på tilsynsbesøg
- I tilfælde af rotter indendørs i beboelser, institutioner eller på fødevarer virksomheder foretages tilsynsbesøg samme dag eller senest næste hverdag
- Bekæmperen skal rådgive om tiltag til forebyggelse af rotteforekomst
- Den enkelte borger får god information om bekæmpelsesforløbet

Jævnfør Rottebekendtgørelsen skal der senest 8 dage efter modtagelse af en anmeldelse om rotter foretages tilsynsbesøg af en bekæmper. Ambitionsniveauet i ovenstående servicemål kan derfor forekomme at være højt. Det er i den forbindelse vigtigt at være opmærksom på, at rottebekæmpelsen også er fastlagt efter at være "billigst muligt". Erfaringsmæssigt foretages bekæmpelsen således hurtigst og mest effektivt, når den iværksættes umiddelbart efter modtagelse af anmeldelsen af rotter. Der er desuden en sammenhæng mellem det oplevede serviceniveau, dvs. borgerens tilfredshed med bekæmpelsesindsatsen, og tiden mellem anmeldelse og første tilsynsbesøg. Alle vil gerne rotterne til livs hurtigst muligt.

Rottebekæmpelsen baserer sig således på en effektiv og omkostningsoptimeret bekæmpelse med sigte på, at borgerne er tilfredse med indsatsen.

"Digitale og analoge rotter"

Som borger i Aarhus Kommune kan man anmelden rotter døgnet rundt via kommunens hjemmeside. Herudover er der mulighed for 2 timer dagligt at indgive en telefonisk anmeldelse. Erfaringen med den daglige telefontid har vist, at den direkte dialog i svære sager minimerer antallet af klager, og at der i visse tilfælde kan ydes "førstehjælp", som får borgeren beroliget og forberedt, inden bekæmperen møder op.

Tilsyn med bekæmpelsen og tilfredshedsmålinger

Den overordnede målsætning for rottebekæmpelsen understøttes bl.a. af det løbende tilsyn med den praktiske bekæmpelse. Der afholdes desuden opfølgende møder med bekæmperfirmaet i de sager, der har krævet en særlig indsats.

Rottebekæmpelsen er omfattet af et certificeret kvalitetsledelsessystem, som betyder, at der foretages brugertilfredshedsundersøgelser af bekæmpelsen. Der er således foretaget en tilfredshedsmåling ultimo 2015, som følges op i 2017, når der er afholdt et nyt udbud for rottebekæmpelsen.

Fokusområder i handlingsplan 2016-2018

Den direkte indsats med giftudlægning på baggrund af anmeldelser om rotter kan ikke stå alene. Med handlingsplan 2016-2018 ønsker Aarhus Kommune således at have et fortsat fokus på forebyggelse og alternative bekæmpelsesmetoder.

De udvalgte fokusområder er:

- 1 Bekæmpelse og forebyggelse af rotter i kloaknettet
- 2 Bekæmpelse og forebyggelse af rotter på særlige arealer (f.eks. i parker, ved søer og havneområder)
- 3 Viden om resistensudbredelse og miljøbevidst anvendelse af rottegift

1. Bekæmpelse og forebyggelse af rotter i kloaknettet

I dag bruges der ca. 5.000 giftblokke i det århusianske kloaknet til bekæmpelse af rotter. Det sker typisk i særligt rotteplagede byområder. Formålet er lokalt at reducere antallet af rotter i kloakkerne og dermed opnå en kortere eller længerevarende effekt for kloakrotternes fremkomst på overfladen.

Selvom kloakrottebekæmpelsen ikke resulterer i varige løsninger, kan områder, som er plaget af kloakrotter, have midlertidig gavn af en kloakrottebekæmpelse - eksempelvis til der er foretaget nødvendige udbedringer af et defekt ledningsnet, som giver gode leveduligheder for rotter.

Aarhus Kommune har et godt samarbejde med Aarhus Vand om rottebekæmpelsen i kloaknettet. For at sikre at kloakrottebekæmpelsen sker de steder, hvor det giver størst effekt, er et forsat formaliseret samarbejde med forsyningen vigtigt.

Aarhus Kommune vil arbejde for at skabe rammerne for et forsat godt og formaliseret samarbejde med Aarhus Vand med det formål at sikre, at kloakrottebekæmpelsen sker, hvor der opnås størst effekt.

Kloakrottebekæmpelse vil primært ske følgende steder:

- I Aarhus bymidte
- Steder hvor der på baggrund af mange rotteanmeldelser kan forventes at være stor forekomst af kloakrotter
- I ledningsstrækninger forud for renovering

Aktiviteter

- Formaliserede møder med Aarhus Vand to gange årligt med henblik på at udpege områder, hvor kloakrottebekæmpelse skal finde sted
- Gennemførelse af systematisk kloakrottebekæmpelse i udvalgte områder

2. Bekæmpelse og forebyggelse af rotter på særlige arealer

Med den gældende bekendtgørelse og de nye retningslinjer for anvendelsen af gift til bekæmpelse af rotter er det i dag kun muligt at anvende gift i og omkring bygninger. Derfor er der begrænsede muligheder for at foretage effektiv bekæmpelse ved rotteforekomst i f.eks. parker, ved søer og på åbne havnearealer. Der er derfor behov for at finde egnede alternative bekæmpelsesløsninger og kombinere disse med mulige forebyggende elementer.

Aarhus Kommune vil undersøge, i hvilket omfang rotter udgør et problem på "åbne" arealer, og i hvilket omfang en effektiv bekæmpelse er påvirket af de nye stramninger for derved bedre at være i stand til at finde løsninger mht. alternativ bekæmpelse og forebyggelse.

Nogle af de metoder, der tænkes anvendt og undersøgt til brug for direkte bekæmpelse, kunne være:

- Fældefangst
- Muligheder for anvendelse af gasning (kræver Miljøstyrelsens tilladelse)

Muligheder for forebyggelse kunne være:

- Vegetationspleje for at mindske omfanget af skjul og tilholdssteder
- Optimering af affaldskapacitet lokalt med fokus på rottesikre beholdere
- Lejlighedsvis målrettet information med henblik på ændring af uhensigtsmæssig adfærd på private såvel som offentlige arealer (f.eks. overfyldte vildtfoderpladser og parkfodring)
- Forbud mod fuglefodring på steder, hvor der er rotter

Aktiviteter

- Områder som kan være relevante registreres – viden om områderne opnås f.eks. via anmeldelser eller i forbindelse med bekæmpelse i tilstødende områder
- Alternative bekæmpelsesmetoder – der vil i de givne tilfælde blive taget bestik af, hvad der vurderes at virke bedst, evt. ved at lade metoder afprøve samtidigt
- Tværfagligt samarbejde mhp. målrettet tilpasning/ændring af åbne offentlige arealer, der giver rottetilhold
- Analyse af målgrupper og formidlingsform i målrettede informationskampagner

3. Øget viden om resistens og mere hensigtsmæssig brug af gift

Når der anvendes gift til bekæmpelse af rotter, er der en risiko for, at der kan opstå resistens, som typisk vil lede til anvendelse af stærkere gifte. I takt med at der anvendes stærkere gifte, vil der være en øget risiko for utilsigtede forgiftninger af rovfugle og rovpattedyr (sekundær forgiftning).

For at minimere risikoen for spredning af resistens vil Aarhus Kommune sikre, at anvendelse af gift i den kommunale bekæmpelse sker efter følgende retningslinjer:

- At det altid vurderes, om gift er den optimale løsning på det pågældende rotteproblem
- At der altid anvendes den mildest mulige gift i den enkelte bekæmpelse
- At en giftbekæmpelse følges nøje med opfølgende besøg, så mængden og styrken af den anvendte gift tilpasses bekæmpelsesbehovet
- At al gift indsamles ved bekæmpelsens afslutning

Der vides meget lidt om forekomst af resistens i Aarhus Kommune. I 2002 blev der gennemført en landsdækkende resistensundersøgelse af Miljøstyrelsen og Statens Skadedyrlaboratorium. Dengang blev der fundet resistens enkelte steder. I 2015 har Aarhus Kommune fået undersøgt indsamlede rotter for resistens, og også her blev der fundet resistens blandt de undersøgte rotter. Viden om resistens har relevans i bekæmpelsen, dels i forhold til perspektiver omkring sekundær forgiftning, dels i forhold til bekæmpelseseffektivitet.

Aarhus kommune vil i de kommende år foretage yderligere undersøgelser for at følge udviklingen af resistens, og hvilken betydning anvendelsen af den svageste gift vil have på niveauet af resistens. Kommunen vil derfor årligt samle rotter ind til undersøgelse for resistens.

Aktiviteter

- Indsamling af rotter fra steder med og uden bekæmpelsesproblemer. De indsamlede rotter vil blive testet for resistens.